

Langå Købmandsgård

Langås ældste forretning, Købmandsgården, ca. 1912.

Købmandsgården.

Lidt slægtshistorie om livet i den gamle stråttækte skole, der lå på pladsen inden kirkegårdspladsen, fra tiden sidst i 1700 tallet til livet i købmandsgården med landbrug og korn og foderstof, til ca. år 1900 og til nyere generationer, som alle har sat sit præg på gl. Langå.

Da den restaurerede runesten, på Langå kirkegård, blev flyttet kom 2 gamle gravsten til syne. På den ene sten står der: Skolelærer Hansens familiegravsted mens den anden sten er en mindesten over Købmand A. Toft og hustru Johanne Toft f. Ellermann.

Hvem var disse mennesker og hvilken forbindelse har de med Langå købmandsgård?

I den gamle stråttækte skole nær kirken boede sogne- og skoleholder Søren Jensen og hans kone Maren Jensdatter. De blev gift i 1781. Søren Jensen trak sig tilbage som lærer i 1819 og døde i 1823. Maren Jensdatter døde i 1829. Disse to mennesker er forfædre til flere der boede i den gamle skole og senere efterkommere i købmandsgården. Deres datter Kirsten Marie Sørens datter, født i 1793, blev gift med Jens Hansen fra Vellev, født i 1795, der efterfulgte hendes far som degn og skoleholder i Langå i 1819. Samme år giftede Jens Hansen og Kirsten Marie sig. Jens Hansen dør i 1846, 50 år gammel, og Kirsten Marie i 1872. Begge er begravet i familiegravstedet på Langå kirkegård.

Lærer Jens Hansen og Kirsten Marie havde flere børn, her i blandt sønnen Hans, født i 1833, der var tømrer. Da hans mor blev enke i 1846, blev der bygget et lille hus til hende i nærheden af den gamle skole. Hans var muligvis med til at bygge det. Hvor det lå, er ikke let at sige idet man dengang skulle gennem skolegården for at komme ind på kirkegården. Lærerenkens søn, Hans Hansen, overtog senere huset, købte nabogården og opførte her købmandsgården. Det blev ham, der blev den kommende købmand i gl. Langå's store købmandsgård med landbrug og stort folkehold. Han blev i 1868 gift med Marie Kirstine Frederikke Toft. Hun var fra Holstebro, født i 1844, og var datter af Consul, Købmand A. Toft og hustru Johanne Jensine f. Ellermann. Hans Hansen og hans kone fik 3 børn, 2 sønner og 1 datter. I 1880 bor der rigtig mange folk i købmandsgården, hvor der foruden landbrug og købmandshandel også hører gæstgiveri og bageri til. Foruden mange tjenestefolk bor også købmandens svigermor, som var enke. Hun dør i 1883 og bliver begravet i Hansens familiegravsted på Langå kirkegård. Hendes mand dør i Holstebro allerede i 1855. Det er over disse to mennesker mindstenen er sat. Købmand Hans Hansen dør juleaften 1894 og bliver begravet i familiegravstedet på Langå kirkegård. Hans Hansens søster, Hansine Marie Hansen, boede hele sit liv i købmandsgården sammen med broderen, svigerinden og de 3 børn. Hun dør i 1905 og er den sidste, der er begravet i det gamle gravsted ved runestenen.

Fra ca. 1900 ser livet noget anderledes ud i købmandsgården. Købmand Hansens enke, Marie Kirstine Hansen, bor i en af de tre lejligheder der er i købmandsgården, sammen med sin søn Valdemar og sin svigerinde Hansine Hansen, der dør i 1905. I 1898 ansøgte fru Hansen sognerådet om at flytte gæstgiveriet fra gl. Langå til en plads ved Langå station. Dette vedtog sognerådet at anbefale den 4. august 1898 og byggeriet blev påbegyndt og er i dag "Hotel Langå". Vi, der bor i Langå i dag, sender fru Hansen en venlig tanke. Fru Hansen sælger købmandsgården med landbrug i 1901 til Købmand P. Christensen, som var der i 25 år.

Men hvad sker der med fru Marie Hansen? Vi har fundet ud af at fru Hansen rejser til Nyborg til sin datter, der er gift med postassistent Peter Christensen som i 1924

blev Postmester i Varde. Fru Hansen bor resten af sit liv hos datteren og svigersønnen samt deres 2 døtre i et enestående godt forhold. Marie Hansen blev meget gammel, 92 år, var enke i 42 år, døde i 1936 og blev begravet på Varde Kapelkirkegård.

Købmand Hansen og fru Hansen fik 3 børn. Den mellemste var en datter, en rigtig ”gævn” pige. Hun hed Johanne Kristine Marie, blev født 25.2.1872 og døbt i Langå kirke, konfirmeret d. 3.10.1886 i Langå kirke, og viet i Langå kirke den 12.5.1899 til postassistent Peter Christensen, Nyborg. Disse to blev postmesterpar i Varde i 1924. Postmester Peter Christensen har i sjælden grad været en agtet og afholdt chef. Han var med til at starte turistforeningen og gjorde en stor indsats for sportsfiskerforeningen i Varde samt meget andet. Han blev dekoreret med ridderkorset. Hans kone, Johanne Kristine, betegnes som en meget god kone med sit venlige væsen og gode humør og forstod at supplere sin mand på alle de felter, han arbejdede for. Mange gæster kom hos Postmesterens i deres hyggelige hjem med sang og musik. De fik indblik i et hjerteligt og hyggeligt familieliv. Fru Christensen døde i maj 1935, et år før sin gamle mor. Hun blev begravet på Varde Kapelkirkegård. Postmester Christensen tog sin afsked i 1939 og flyttede til Holte for at være i nærheden af sine 2 døtre, Hansine Christine Christensen og Nathalie gift Nordfjeld. Postmester P. Christensen dør i København 1 1952. Hans urne blev sat ned i gravstedet i Varde i 1953. På hans grav var der i 1969 den 17. august, på hans 100 års dag, kransenedlægning fra Varde. Hans 2 døtre fra København var tilstede. Siden har vi desværre ikke kunnet følge dem.

Den gamle Købmand Hans Hansens børn fra købmandsgården i gl. Langå ser ud til at være de sidste efterkommere fra de gamle lærere, der er begravet ved runestenen og fra Langå's første store butik. De tre børn er: *Valdemar Hansen*, f. 1870, død i Vejen, *Johanne Kristine Marie Hansen*, f. 1872, gift med Postmester Christensen i Varde, hun dør i 1935, *Jens Nathanael Hansen*, f. 1875, død?

En ny tid i købmandsgården.

Nye folk og nyt familieliv omkring købmandsgården i gl. Langå fra ca. 1900. Som omtalt tidligere købte købmand P. Christensen i 1901 købmandsgården med landbrug af fru Hansen. Han bor der med sin kone, Anna Kathrine f. Larsen og deres eneste barn, Ellen Fritze Christensen f. 1900. Hun blev, i 1926, gift med læge Lassen, men dør efter en tvillingefødsel i 1927. En dreng og en pige. En stor sorg selvfølgelig i købmandsgården. De to børn tilbringer en tid hos bedsteforældrene i gl. Langå, hvor de har let til forskolen. Købmand Christensen købte ca. 1905 nogle skovarealer fra Rubjerggård bl. a. den store gran- og egebevoksning helt ned til Villavej. Disse arealer blev senere til villagrunde. Omkring 1915 begyndte købmand Christensen at opkøbe aktier i plantagen. Senere overgik disse til svigersønnen læge Lassen og derefter fordeltes de mellem hans 2 børn. Fru købmand Christensen dør i 1936 og året efter i 1937 dør købmand Christensen.

Efter Christensens død bliver landbruget skilt fra købmandshandelen. Det sælges til proprietær Nørlund, der kom fra Give egnen. Nørlund flyttede senere til Ulstrup. Han solgte landbruget og ”Villa Marie”, som stuehuset hed, til Just Søgård og hans kone Gerda. De boede der fra 1943. Under krigen, da tyske soldater havde taget realskolen, gik eleverne et stykke tid i skole i en stue i ”Villa Marie” og i andre private hjem, så de kunne få deres eksamen. ”Villa Marie” er en meget gammel ejendom. Bygget i 1878. Sikkert bygget af købmand Hans Hansen som stuehus til købmandsgårdens landbrug. Efter at Just Søgård døde og hans kone Gerda solgte ”Villa Marie” har der boet mange forskellige mennesker i huset. I huset har der været pensionat et stykke tid; bofællesskab for lidt ældre mennesker, der arbejdede på et beskyttet sted i Randers. Den sidste ejer af ”Villa Marie” er en familie, der nu har boet der i nogle år. Man kan stadig svagt se navnet ”Villa Marie” på huset. Købmandshandelen og Korn og Foderstof overtages efter købmand P. Christensens død i 1937 af købmand Kiil. Senere af Tiedemann som adskilte bedriften. Han beholdt selv foderstofforretningen mens hans søn overtog købmandshandelen. Den første købmand i butikken var derfor Karl Kiil, ca. 1942. I 1944 hedder købmanden A. Tidemann og ca. 1945 har Peter Ingemann Nielsen fra Helstrup overtaget forretningen. Han flyttede senere til Kvorning. Derefter en mand ved navn Andersen. Så kommer F. Bach-Nielsen ca. 1951/1952. han flytter senere til Amstrup ved Ulstrup. Købmand Larsen har også været ejer af butikken. Endelig er det den købmand som folk i dag bedst kender nemlig Svend E. Christensen, som fra ca. 1956 drev en fin forretning i mange år. Svend E. Christensen døde lige efter han holdt som købmand i 1995. en ny købmand kommer nu i ”Aktiv Super” kæden i 1995, det var Tommy Sørensen og Brit Nielsen. Den 15.10.1997 bliver ”Aktiv Super” kåret som kommunens bedste frugt og grønt. I år 2000 havde den tidligere

købmand Kurt Fådgård Hansen været i forretningen ca. 2½ år, derefter John Hedelund. I 2009 kommer ”Aktiv Super” i Langå til at hedde ”Spar”. Bestyreren er Claus Vester. 24.08.2009 lukker ”Spar” i købmandsgården.

Korn og Foderstofforretningen solgte Niels Tiedemann senere videre til Tretov-Loof og Josef Jensen. I 1953 bliver Aage Fogh ejer af Korn og Foderstofforretningen som i 1960 overgår til Fogh’s svigersøn Søren Boesen. I 1974 solgte Søren Boesen ejendommen til elektriker H. Rasmussen, der boede der med familien til ca. 1987. Den første forretning i Langå, hvor man har kunnet købe næsten alt, hvad man havde brug for i det daglige, var Købmandsgården i gl. Langå. Der var almindelig købmandshandel, korn og foderstoffer, der var bageri, gæstgiveri og landbrug.

Gravsten som blev fundet den 14. april 2015 da der skulle graves ud til nyt fundament til runestenen ”Langåstenen III”.

Det er Wivi Nielsen, og Inga Holting begge fra Langå, som har set tilbage i tiden og fundet materialer, der har givet stof til denne artikel, om mennesker med tilknytning Langå Købmandsgård.